

Suomen Maaperätieteiden Seura 40 v – olemme osa kansainvälistä tiedeyhteisöä

The 40th Anniversary of the Finnish Society of Soil Sciences – we are part of the international scientific society

Martti Esala

Maa- ja Elintarviketalouden tutkimuskeskus, Kasvintuotannon tutkimus, E-talo, 31600 Jokioinen

Suomen Maaperätieteiden Seura ry

Suomen Maaperätieteiden Seuran perustava kokous pidettiin Tikkurilassa Maatalouden tutkimuskeskuksen kokoussalissa 16.4.1971. Suomalaisia maaperätutkijoita oli kyllä ollut mukana Kansainvälisen maaperätieteiden seuran (ISSS, International Society of Soil Science) toiminnassa ja jäsenenä jo vuosikymmeniä (Mm. prof Erkki Kivinen vuodesta 1932). Suomalaisen jäsenmaksut (2 USD) oli maksettu keskitetysti jo vuodesta 1965 lähtien, mutta kansallinen järjestäytyminen toteutettiin vasta tässä vaiheessa kansainvälisen seuran toivomuksesta, jotta suomalaisetkin voisivat valita edustajansa sen toimielimiin, lähinnä Counciliin.

Kokouksen avasi MTT:n ylijohtaja Jouko Vuorinen, joka oli aikaisemmin toiminut MTT:n maantutkimuksen professorina. Paikalla oli 11 henkilöä, kaikki MTT:n tutkijoita. Kokouksen Puheenjohtajaksi valittiin ylijohtaja Jouko Vuorinen, joka oli ollut mukana useissa ISSS:n kongresseissa. Sihteeriksi valittiin tutkija Leila Urvas, joka oli jo vuodesta 1965 vastannut ISSS:n suomalaisten jäsenmaksujen keräämisestä. Kokouksessa päätettiin perustaa ISSS:n Suomen osasto. Seuraa ei rekisteröity, eikä omia sääntöjä laadittu, mutta jäsenille päätettiin hankkia ISSS:n säännöt. Oma jäsenmaksua ei kerätty, mutta seura keräsi suomalaisten jäsenten maksut kansainväliselle seuralle. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi ja Suomen edustajaksi ISSS:n Counciliin valittiin professori Mikko Sillanpää ja sihteeriksi tutkija Leila Urvas. Seuran perustajajäseniksi katsottiin kaikki 27 sen hetkistä ISSS:n suomalaista jäsentä, joille kokouskutsu oli lähetetty.

Pari seuraavaa vuosikymmentä seuran kotimainen toiminta oli aika vähäistä. Sen tehtävänä nähtiin lähinnä ISSS:n edustaminen kansallisesti ja jäsenmaksujen kokoaminen vuosittain kansainväliselle seuralle. Jäsenetuna oli lähinnä ISSS:n bulletinin saaminen muutaman kerran vuodessa. Siitä saattoi seurata kansainvälisen seuran tapahtumia. Tikkurilassa järjestettiin joitakin seminaareja, mutta ne kuihtuivat vähitellen yleisön puutteeseen. Oma toimintaa ei nähty tarpeelliseksi, koska seuran jäsenet osallistuivat muiden kansallisten seurojen tilaisuuksiin (Suomen maataloustieteellinen seura, Suoseura, Pohjoismaiden maataloustutkijain yhdistys). Jäsenkunta oli varsin maatalousvaltaista, lähinnä MTT:stä ja Helsingin yliopistosta. Metsäntutkimuslaitokselta oli tavallisesti 1-2 jäsentä. 1980-luvun puolivälistä alkaen myös suomalaiset maaperäekologit alkoivat toimia aktiivisesti ISSS:ssä professori Veikko Huhdan johdolla. Neljän vuoden välein vaihteleva joukko suomalaisia osallistui ISSS:n maailmankongressiin.

Seuran seuraava vuosikokous pidettiin vasta 10.3.1981 ja tuolloin päätettiin kokoontua neljän vuoden välein IUSS:n toimielinten valinnan tahdissa. Kongressivuoden syksyllä seuralle valittiin uusi puheenjohtaja ja sihteeri, joka keräsi vuosittain ISSS:n jäsenmaksut. Yleensä tässä kokouksessa esiteltiin kongressien antia mm. valokuvien. Professori Sillanpään jälkeen seuran puheenjohtajaksi ja Suomen edustajaksi IUSS:n Counciliin valittiin erikoistutkija Jouko Sippola vuonna 1981. Hän toimi myöhemmin MTT:n maantutkimuksen professorina. Varapuheenjohtajana toimivat MMT Johan Korkman 1981-86 ja MMT Simo Kivisaari 1986-94

Allekirjoittanut valittiin seuran puheenjohtajaksi vuonna 1994. Varapuheenjohtajaksi valittiin Markku Yli-Halla ja sihteeriksi Ritva Mäkelä-Kurto. Leila Urvas jäi siis pois seuran sihteerin

ja jäsenmaksujen kerääjän toimesta 30 vuoden ansiokkaan palveluksen jälkeen. Uudelle johdolle annettiin tehtäväksi seuran toiminnan aktivoiminen. Jäseniä oli tuolloin 48. Kului seuraavat neljä vuotta, mutta erinäisistä keskusteluista ja ideoinneista huolimatta oikeaa toimintamallia, joka olisi koonnut riittävän määrän aktiivisia seuralaisia säännölliseen toimintaan, ei tuntunut löytyvän. Tästä huolimatta saman johdon mandaatti jatkui vuoden 1998 vuosikokouksessa.

Vuoden 1998 ISSS:n Monptellierin maailmankongressin yhteydessä tehdyt päätökset siivittivät myös kotimaista toimintaamme aivan uudella tavalla. Tuolloin päätettiin uudistaa kansainvälistä seuraa kansallisten aktiviteettien lisäämiseksi ja kaikkien maailman maaperätutkijoiden kokoamiseksi paremmin kansainvälisen seuran yhteyteen. Seuran nimeksi muutettiin. International Union of Soil Sciences (IUSS). Jäsenenä ei enää oltu suoraan kansainväliseen seuraan, vaan kansallisten seurojen kautta. Tämä antoi myös meille kimmokkeen seuran toiminnan uudistamiselle.

Ratkaiseva tekijä seuramme toiminnalle ja toimintapohjan laajentamiselle oli päätös ulottaa sen toiminta mahdollisimman laajasti kaikkiin maaperätutkimusta tekeviin tahoihin ja kutsua jäseniksi kaikkia maaperästä ja sen tutkimisesta kiinnostuneita. Kansainvälisen seuran toiminta suuntautuu painotetusti maatalousmaihin, toki metsämaita ja muita aloja unohtamatta. Kansallisesti todettiin, että tällainen painotus ei vastaa kotimaista toimintakenttäämme, eikä se kokoaisi riittävästi kriittistä massaa kunnollisen toiminnan pyörittämiseksi. Siksi päätettiin lähestyä tasapuolisesti eri tutkimustahoja maatalous- metsä-, ympäristö ja maaperägeologian aloilla niin tutkimuslaitoksissa, yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, neuvonnassa, yrityksissä ja niin edelleen.

Seuran vuosikokouksessa 2.12.1998 päätettiin käynnistää muutos ISSS:n Suomen osastosta Suomen Maaperätieteiden Seuraksi ja valittiin seuralle hallitus, joka edusti tasapuolisesti maaperätutkimuksen eri aloja. Hallitukselle annettiin tehtäväksi laatia seuralle säännöt. Nimenmuutos toteutettiin ja uudet säännöt hyväksyttiin seuran vuosikokouksessa 30.11.1999. Seura päätettiin rekisteröidä, se pääsi anomuksesta jäseneksi Tieteellisten Seurain Valtuuskuntaan ja IUSS:n kansalliseksi jäsen seuraksi.

Kansainvälisen seuran pääsihteerin vinkistä aloimme saada jäsenmaksuosuutemme IUSS:lle avustuksena Tiedeakatemiain valtuuskunnalta. Sieltä saamme myös matka-avustusta IUSS:n päättävien elinten toimintaan osallistumiseen. Tärkeä päätös oli myös Maaperätieteen päivien järjestäminen kahden vuoden välein. Ensimmäiset pidettiin Viikissä syksyllä 2000. Kun seuran toiminta oli saatu ”kuosiin” aloitettiin samalla tehostettu jäsenhankinta sähköpostiviestein maaperätutkijoiden työpaikoille ja muualle, missä heitä ajateltiin työskentelevän. Tämä tuottikin tulosta. Ennen toimintatavan muutosta seuran jäsenmäärä oli pitkään ollut alle 50, mutta kasvoi nyt nopeasti enimmillään n. 230:een. Seuran toiminta on muutenkin aktivoitunut, mm. seminaareja ja retkiä maaperäkohteisiin on järjestetty.

Seuran hallitus valitaan nykyisin kahden vuoden välein, joten viimeisen kymmenen vuoden aikana seuran kehittämiseen ovat osallistuneet lukuisat henkilöt. Puheenjohtajana on vuodesta 2009 toiminut erikoistukija Pekka Hänninen GTK:sta.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälinen maaperätieteen seura (International Union of Soil Sciences, IUSS) perustettiin 19.5.1924 nimellä International Society of Soil Science (ISSS). Jo aiemmin, vuodesta 1909 oli järjestetty kansainvälisiä maaperätieteilijöiden kongresseja. Suomalaisen osallistumisesta niihin ei ole käytävissä tietoja, mutta oletettavasti näin on tapahtunut aikojen kuluessa. Tärkeä muutos seuran toiminnassa oli vuoden 1998 muutos ISSS:stä IUSS:ksi, jota on kuvattu jo yllä. Tuossa vaiheessa seurassa oli n. 7000 jäsentä, mutta uudella rakenteella on tavoite saada maailman n. 45 000 maaperätieteilijää mahdollisimman kattavasti mukaan.

Merkittävä tapahtuma kansainvälisen maaperäyhteisön asemassa oli sen hyväksyminen ICSU:n (International Council for Science) jäseneksi vuonna 1993. Tämä merkitsi maaperätieteiden tunnustamista tieteenalaksi. Suomessa olemme ICSU:n jäseniä Tieteellisten seuran valtuuskunnan kautta.

IUSS jakautuu neljään divisioonaan, joihin jokaiseen kuuluu 4-6 komissiota. Lisäksi jokaisessa on useampia työryhmiä. Nämä organisaatiotasot edustavat eri maaperätieteen aloja. Divisioonat, komissiot ja työryhmät järjestävät maailmankongressien välivuosina ja kongressien yhteydessä seminaareja ja muita tapahtumia. Puheenjohtajaa ja kahta varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta ei niillä ole muita toimielimiä. Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä puheenjohtajaan.

IUSS edistää maaperätieteiden asemaa yhteiskunnassa monella tapaa, osittain yhteistyössä muiden geotieteiden kanssa ICSU:n kautta. IUSS julkaisee bulletinia nykyään noin kaksi kertaa vuodessa nettiversiona sekä IUSS Alerts –tiedotetta n. kerran kuussa nettisivuillaan. Alan kansainvälinen päätapahtuma on neljän vuoden välein järjestettävä kansainvälinen maaperäkongressi (World Soil Congress). Näistä viimeisin oli Brisbanessa Australiassa elokuussa 2010. Seuraava on Etelä-Koreassa 2014 ja sitä seuraava Brasiliassa 2018. IUSS:n korkein päättävä elin on IUSS Council, joka kokoontuu kahden vuoden välein kongressien yhteydessä sekä välivuosina tulevilla kongressipaikkakunnalla. Siinä on yksi edustaja jokaisesta jäsenmaasta.

European Confederation of Soil Science Societies (ECSSS) toimii tavallaan IUSS:n sisällä itsenäisenä epävirallisena yhteenliittymänä. Se järjestää neljän vuoden välein kansainvälisten kongressien välivuosina Eurosoil-konferensseja. Tämä toiminta alkoi vuonna 2000 EuroSoil2000 – kongressina Readingissa Englannissa. Seuralla ei ole varsinaista hallintoa ja budjettia, vaan se toimii aina seuraavan EuroSoil-konferenssin organisaation alla. Tietoja toiminnasta saa [www-osoitteesta ecsss.eu](http://www-osoitteesta.ecsss.eu) Vastaavia maanosakohtaisia seuroja on muilla mantereilla ollut jo pitempään.

Suomalaisena kansainvälisessä tiedeyhteisössä

Kuten yllä olevasta ilmenee, Kansainvälisen maaperätieteen seuran toiminta on vaikuttanut monella tavoin stimuloivasti myös oman seuramme toimintaan. Meille on tietysti hyvä asia, että voimme omassa seurassamme koota yhteen maaperäihmisiä yli organisaatorajojen maatalouden, metsätalouden, ympäristötutkimuksen ja maaperägeologian piiristä ja puhua niistä omalla kielellämme. Maaperähän on meitä yhdistävä tekijä ”ojan molemmin puolin” metsissä ja pelloilla aina pohjasedimentteihin saakka, maan pinnassa ja syvemmillä. Oma kansallinen seuramme on IUSS-kentässä ollut kohtalaisen hyvin esillä, mm. jäsenmäärämme on korkea suhteessa väkilukuumme, kiitos laajan toimialamme ja korkean ”järjestäytymisasteemme”.

Voisimme kuitenkin kukin hyödyntää kansainvälisiä yhteyksiämme IUSS:n organisaation kautta huomattavasti nykyistä paremmin. Suomalaisia on osallistunut suhteessa aika hyvin IUSS:n järjestämiin maaperäalan maailmankongresseihin. Se, mitä kansainvälinen seura meille kullekin voisi tarjota, ilmenee seuran [www-sivuilta iuss.org](http://www-sivuilta.iuss.org).

IUSS bulletineja, –alertseja ja komissioiden uutiskirjeitä kannattaa seurata säännöllisesti. Niissä on mm. alan tuoreimpia uutisia, ilmoituksia ja kertomuksia kansainvälisistä kongresseista ja seminaareista, kirja-arvosteluja sekä kertomuksia IUSS:n toimielimien toiminnasta. Siellä voi myös ilmoittaa tai kertoa järjestämistään alan tapahtumista. Sivuilla on linkkejä muihin maaperäalan sivustoihin. Kaikki julkaistut bulletinit on nyt www-sivuilla skannattuina vuodesta 1952. Sivusto toimii siis eräänlaisena maaperäalan portaalina. Jokaisen kannattaisi valita IUSS:n organisaatiosta itselleen sopiva komissio tai työryhmä ja seurata sen

toimintaa, tarvittaessa ilmoittautua puheenjohtajan sähköpostilistalle. Maailmankongresseissa oman alan toimijoita pääsee tapaamaan henkilökohtaisesti, mm. osallistumalla erilaisiin oheiskokoukseen. IUSS:llä on kymmenen yhteistyöjulkaisua. Ne ovat tarjolla jäsenistölle alennettuun hintaan. Www-sivuilla on ohjeet, miten alennuksen saa.

IUSS:n toimihenkilöt ovat tarvittaessa käytössä kansallisiin tapahtumiimme, mm. kaksi edellistä pääsihteeriä ovat vierailleet maaperäpäivillämme key note –esitelmöitsijöinä. Jäsenyytemme kansainvälisessä seurassa on avannut meille osallisuuden myös kotimaisessa tiedeyhteisössä Tieteellisten seuran valtuuskunnan ja sen tiedeakatemiajaoksen toiminnan kautta. Kansainvälisten yhteyksien kautta saamme omaan toimintaamme esimerkkiä muiden maiden seurojen toiminnasta mm. maaperätiedon jakamisesta yhteiskuntaan. Eurooppalainen jäsenyytemme ECSSS:ssä antaa meille tietoa mm. valmisteilla olevista EU –ohjelmista. Sen kautta eurooppalaiset maaperätutkijat voivat myös vaikuttaa EU:n tutkimusohjelmiin ja päätöksentekoon sekä saada niihin maaperäteemoja.

Monien tieteellisten seurojen kirjossa Suomen Maaperätieteiden Seuran olemassa olon oikeutus on siinä, että se kokoaa yhteen tutkijoita ja muita maaperästä kiinnostuneita eri toimipaikoilta. Erityisesti kansainvälisen yhteisömme toiminnassa huomaa, miten tutkimamme ala liittyy keskeisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja ympäristön tilan kannalta keskeisiin tekijöihin mukaan lukien ruokaturva, luonnon monimuotoisuus, vesistöjen tila sekä ilmasto ja sen muuttuminen.